

Bevezető

Az *Educatio* olvasói ezúttal az *Economist* című hetilap oktatási mellékletét olvashatják. A melléklet címe sokatmondó: „Az oktatás és a nemzetek jóléte.” Az Adam Smith-től kölcsönzött, és némileg átalakított cím arra enged következtetni, hogy az oktatást egyre inkább a gazdasági – és végső soron társadalmi, politikai – siker zálogaként szemléli a világ egyik véleményformáló hetilapja mögött álló elit.

Az *Economist* által közölt és elemzett nemzetközi összehasonlítás ma már több mint játék, bár talán még kevesebb, mint tudomány. A nemzetállamok oktatási rendszereinek tudatos összehasonlítása a jezsuiták, de legalábbis a porosz-francia háború óta része az oktatáskutatásnak. A második világháborút követően – jórészt amerikai közvetítéssel – megjelent modern statisztika tudománya már a tanulói teljesítmények rendszeres és összehasonlító mérését is lehetővé tette. A cikkben ismertetett TIMSS mellett az IEA és a Világbank is foglalkozik hasonló mérésekkel, és rövid időn belül az OECD is beléphet e területre.

A magyar olvasónak elsősorban nem a mérésben részt vállalt országok pontos helyezésére, hanem országcsoportokra, tendenciákra érdemes figyelnie. Ugyanakkor nem célszerű a vizsgálat eredményeit általános értékítélatté tágítani. A mérésben kiválóan teljesítő dél-koreai, szingapúri, japán, cseh, bolgár vagy éppen magyar oktatási rendszerek ma még az amerikai oktatáshoz képest kevéssé látnak el modern szocializációs feladatokat, és ugyancsak szerény mértékben készítenek fel egy tömegdemokráciában való napi állampolgári helytállásra. Márpedig ezen utóbbi oktatási – sőt, nevelési – feladatok nem alacsonyabb rendűek a matematika tanításáénál.

A TIMSS-vizsgálatok nyomán született *Kopátsy Sándornak* az alábbiakban közreadott jegyzete. Bár a két írás megállapításai között átfedések is mutatkoznak, a magyar akadémikus tágabb, több rétegű, hazai viszonyainkra jobban rámutató elemzési szempontokat alkalmaz.

A mérések eredményei alapján egyre inkább az a kérdés, hogy mi módon válhat demokratikusabb az ázsiai és a közép-európai iskola úgy, hogy közben ne veszítse el hagyományos értékeit és jó minőségét? – Aki tudja a választ, jelentkezzen.

Setényi János